

Йоаким Груев

Йоаким Груев

(1828 – 1912)

190 години от рождението му. Възрожденски книжовник, педагог, общественик и преводач.

В продължение на повече от 20 години Йоаким Груев учителства – в Копривщица и в Пловдив, където сред учениците му са изтъкнати личности като Иван Вазов, Тодор Каблешков, Константин Стоилов, Иван Евстратиев Гешов. От 1856 г. живее постоянно в Пловдив. През 1858 г. той е един от инициаторите 11-ти май, денят на Кирил и Методий, да се чества ежегодно като общ празник на българската просвета. Заема редица обществени длъжности – председател на градския съвет в Пловдив (1871 – 72), османски комисар в Хасково (1875), член на Пловдивския екзархийски съвет (в периода 1868 – 70 участва активно в църковните борби). След Освобождението е директор на Народното просвещение в Източна Румелия (1879 – 1884), председател на Съдебния съвет в Пловдив, редовен член

на Българското книжовно дружество (от 1884 г.), гимназиален директор (1887 – 93), помощник-княжески комисар на Пловдивска област (след Съединението).

От 1869 до 1876 г. Йоаким Груев заедно с Христо Г. Данов издава сп. „Летоструй или домашен календар“, публикува и поредицата „Книжици за народа“. Автор е на стихосбирката „Гуслица, или нови песни“ (1858). Той е автор и на голям брой учебници по различни предмети (граматика, история, география, логика), редица, от които имат по няколко издания – напр. „Основа за българската граматика“, „Малко землеописание за детца“, „Българска история“, „Уроци от естествено, гражданско и исчислително землеописание“ и др. Преводач на не малко учебници и книги за деца. Той е главен инициатор, един от създателите и впоследствие директор на Пловдивската областна библиотека и музей (1882).

Умира през 1912 г. в Пловдив. Погребан е в двора на църквата „Света Богородица“ в подножието на Стара рия град. ◆

Роден е в Копривщица в многодетното семейство на дребен търговец. Баща му проявявал интерес към писаното слово и носел въщи книги, придобити по време на търговските си пътувания. Това оказва голямо значение за образованието на Йоаким в домашни условия. От 1836 до 1844 г. той учи в родния си град при различни учители (известно време и при Неофит Рилски). Изучава българска и руска граматика, аритметика, гръцки и турски език. По-късно баща му го праща да завърши обучението си в гръцкото училище в Пловдив.

Дора Габе

Дора Габе

(1888 – 1983)

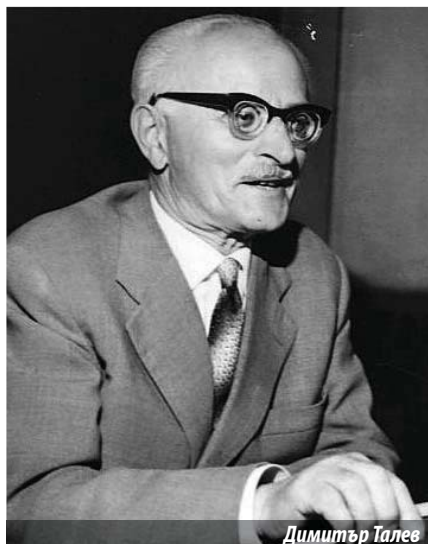
130 години от рождението ѝ. Поетеса, преводачка, общественичка.

През 1907 г. е учителка по френски език в Добрич. Многократно пребивава (със съпруга си, литературоведа Боян Пенев, и във връзка с преводаческата си дейност) в чужбина – Полша, Германия, Швейцария, Австрия, Чехия, Франция и др. В България и зад граница изнася сказки относно българската литература и Добруджа.

Дора Габе е съзручител и дълги години председател на основания през 1927 г. Български ПЕН-клуб. От 1939 до 1941 г. тя е редактор на детското списание „Прозорче“, в пе-

риода 1944 – 1947 г. е завеждащ отдел „Културни връзки с чужбина“ в Министерство на пропагандата, след което три години е съветник по културните въпроси в Българското посолство във Варшава. Представява България на най-различни международни културни форуми. Член е на Националния комитет за защита на мира, на Комитета за балканско сътрудничество и на Съюза на българските писатели.

Поезията на Дора Габе отразява интимни и обществени настроения, философски проблеми, размишления върху рационалното и емоционалното. Първото си стихотворение тя публикува още като ученичка в шуменското списание „Младина“. Няколко години по-късно сп. „Демократически преглед“ и сп. „Мисъл“ поместват нейни стихотворни цикли, а през 1908 г. излиза първата ѝ стихосбирка „Теменути“ с редакторската намеса на П. Яворов. „Земен път“ е названието

Димитър Талев

Димитър Талев

(1898 – 1966)

**120 години от рождението му.
Писател, журналист, редактор.**

на Съюза на македонските емигрантски организации, с което е свързано и първото му голямо писателско начинание – трилогията „Усилни години“ (1928 – 30), представляваща опит за епически разказ за Илинденско-преображенското въстание.

През 30-те години издава книгите „Златният ключ“ и „Старата къща“, съдържащи разкази с битово-психологическа тематика. През този период създава и творбата с исторически сюжет „Великият цар“, която става основа за написаната през втората половина на 50-те години трилогия „Самуил“ – епос за края на Първото българско царство.

През 1934 г. в. „Македония“ е спрял и Димитър Талев постъпва като сътрудник във в. „Зора“ (до 1944 г.), където печата пътеписи, спомени, статии по културни, обществени и политически въпроси. Тук под формата

на разкази излизат завършени глави от „Железния светилник“ – първият роман от уникалната по обхват тетралогия, описваща подготовката, кульминацията и завършека на Илинденско-преображенското въстание.

Новата политическа конюнктура, взела връх след 9.9.1944 г., решава по свой начин съдбата на писателя. Той е обявен за великобългарски шовинист, изключен е от Съюза на българските писатели, на няколко пъти е арестуван, интерниран в трудово-изправителен лагер, впоследствие е изселен със семейството си от София в Луковит. През този тежък период Талев написва следващите две части от тетралогията – „Преспанските камбани“ и „Илинден“. Последната част „Гласовете ви чувам“ излиза през 1966 г. С тетралогията си Димитър Талев се нарежда сред българските писатели, постигнали върха в развитието на историческия роман.

В края на 50-те години Димитър Талев е изцяло реабилитиран и е удостоен със званията „Лауреат на Димитровска награда“ (1959), „Заслужил деятел на културата“ и „Народен деятел на културата“ (1966). ♦

на втората ѝ поетична книга. До края на 30-те години тя публикува поезия, пътеписи, разкази, есета, литературни статии, спомени за поети и писатели, по-късно пише главно поезия – „Неспокойно време“ (1957), „Почакай слънце“ (1967), „Невидими очи“ (1970). Дора Габе разгръща таланта си и в областта на литературата за деца. От 20-те години до края на 60-те създава произведения, които принадлежат към класиката на детското литературно наследство – напр. „Малкият добруджанец“ (1927), „Мълчаливи герои“ (1931 – 40), „За нас малките“ (1967).

Нейното творчество е преведено в множество страни от цял свят – Австрия, Аржентина, Великобритания, Германия, Канада, Гърция, Куба, Чехия, Словакия, Полша, Франция, Виетнам и др. До края на живота си тя развива и активна преводаческа дейност – превежда поезия от полски, чешки, руски и френски език. ♦

ЖЕНСКА КРЪВ

На Нейо К. Яворов

Женска кръв...
Кръвта, която създава
светове от нежност,
скръб и слава,
мисли за нощта,
должата от всичко,
ревността до смърт,
любовта езическа.
Езически да вървам
и да криеш по езически
от всичко,
че обичаш...
А твоята сянка
идва и ме пита
нося ли от „должата“
в очите си.
Нали ти
на нея ме разпозна пръв!
Свещена и греховна
женска кръв.

БЕ ТИХА НОЩ...

Бе тиха нощ. В водите посредрени
оглеждаше се бледата луна.
На снежните листа сред тишина
замираха лъчите ѝ разлени...
И ти до мен – и щаст'е, и тъга,
лъчи и мрак приплетени в душата –
и трепетно прийтисках аз ръка
до твоята... Не тупаха сърцата,
не дишаха преспълнени гърди...
Какво мълвеше плахо тишината?
Що криеше и взора на луната,
насъзден под кристалните води?